

ROCP 51, Climate Cymru

Senedd Cymru | Welsh Parliament

Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Seilwaith | Climate Change, Environment, and Infrastructure Committee

Adolygiad o flaenoriaethau'r Pwyllgor ar gyfer y Chweched Senedd | Review of the Committee's priorities for the Sixth Senedd

Ymateb gan Climate Cymru | Evidence from Climate Cymru

Eich barn chi

1. Beth yw'ch barn chi am dair blaenoriaeth strategol y Pwyllgor: Newid Hinsawdd; Cymunedau Cynaliadwy; a Diogelu a Gwella'r Amgylchedd Naturiol?

Mae rhwydwaith Climate Cymru yn cynnwys 370 o sefydliadau traws-sector a 15,000 o unigolion sy'n cael eu dwyn ynghyd gan werthoedd cyffredin a dyhead a rennir am weithredu brys, teg i fynd i'r afael ag argyfyngau hinsawdd a natur.

Blaenoriaeth 1

O ran newid yn yr hinsawdd, credwn fod angen i'r Pwyllgor ehangu ei ffocws y tu hwnt i CO2 i fethan, sy'n gyflymydd hinsawdd bwerus sy'n gyfrifol am tua 30% o gynhesu ers y chwyldro diwydiannol - ac mae'r byd yn deffro i'r ffaith bod angen i hyn gael llawer mwy o ffocws nag a gafwyd yn hanesyddol o ran mesur a chynhwysol mewn targedau hinsawdd ochr yn ochr â CO2. Mae hyn yn amlwg yn ffactor yr ydym yn ymwybodol ohono, gan fod pyllau glo eu hunain yn cyfrannu'n sylweddol at allyriadau methan byd-eang.

Rydym yn falch o weld mai pontio cyfiawn sydd yn eich dogfen flaenoriaeth, maes y mae ein rhwydwaith yn gweithio i'w hyrwyddo o ddydd i ddydd. Rydym yn dymuno gweld deddfwriaeth yn cael ei chyflwyno i sicrhau ein bod yn cyrraedd cyfnod pontio cyfiawn erbyn 2035.

Ni ellir cyflawni trawsnewidiad cyfiawn oni bai bod pobl a chymunedau wrth wraidd ein system ynni. Nid yw trawsnewidiad cyfiawn yn bosibl gyda'r model ynni presennol. Mae angen i'r system gyfan newid. Mae arnom angen system a fyddai'n rhoi'r cyfle i bobl ddefnyddio adnoddau naturiol lleol i gynhyrchu a

masnachu pŵer o asedau cynhyrchu, storio a dosbarthu ynni adnewyddadwy sy'n eiddo i'r gymuned.

Mae rhwystrau sy'n atal masnachu lleol ar raddfa fawr, sydd wedi'i enghreifftio gan ein partneriaid yn Ynni Cymunedol Cymru. Bydd trawsnewid sy'n goresgyn y rhwystrau hyn – sef rheoleiddio'r farchnad a seilwaith dosbarthu (e.e. y Grid Cenedlaethol, cwmni preifat sy'n cael ei yrru gan elw) – yn lleihau'n sylweddol yr anghyfiawnderau yn y system ynni bresennol.

Dylai pobl fod yn brif fuddiolwyr arbedion effeithlonrwydd a gyflawnir trwy dechnoleg glyfar, cydbwysu grid a llai o ddefnydd ar adegau brig (mae Ynni Lleol yn enghraifft o gysyniad y gallai hyn ei wneud o dan amodau marchnad gwahanol). Gyda mynediad at eu data eu hunain, dylai pobl allu gwneud y defnydd mwyaf effeithlon o seilwaith lleol trwy baru galw â chyflenwad.

Rydym am gynyddu cyfranogiad dinasyddion a chyfranogiad ar y cyd i'r eithaf wrth wneud penderfyniadau a llywodraethu ynni. Mae cyfranogiad gweithredol pobl yn eu grwpiau ynni cymunedol lleol yn helpu i wneud hyn, ac mae Ynni Cymunedol Cymru yn helpu i gefnogi'r broses hon.

Blaenoriaeth 2

Rydym yn falch o weld mai dim ond pontio sydd yn eich dogfen flaenoriaeth, maes y mae ein rhwydwaith yn gweithio i'w hyrwyddo o ddydd i ddydd. Rydym yn dymuno gweld deddfwriaeth yn cael ei chyflwyno i sicrhau ein bod yn cyrraedd cyfnod pontio cyfiawn erbyn 2035.

Marchnad ynni dwy haen

Bydd angen datblygu prosiectau mawr ar y tir ac ar y môr. Bydd angen buddsoddiad sylweddol a seilwaith trawsyrru newydd ar gyfer y rhain.

Fodd bynnag, i gyflawni trawsnewidiad cyfiawn, rydym yn argymhell datblygu marchnad dwy haen, gydag ynni adnewyddadwy cymunedol, haen un, yn cyflenwi cymaint o alw lleol am ynni â phosibl. Gall ynni sy'n cael ei ddefnyddio'n lleol i'r man lle caiff ei gynhyrchu gael ei gynhyrchu am bris llawer is ac mewn ffordd y mae newid ymddygiad yn gyrru i lawr y galw. Byddai'r 'haen un' hon yn helpu i adeiladu'r gwydnwch a'r sicrwydd ynni mwyaf posibl yn ein system ynni.

'Haen dau' fyddai'r sector ynni adnewyddadwy masnachol mwy a'i ddatblygiadau. Yng nghyd-destun brys newid yn yr hinsawdd, mae angen datblygu'r haen hon ar yr un pryd ochr yn ochr â haen un, ond ni ddylid caniatáu i Haen dau ymyrryd â grym democrataidd Haen un.

Er mwyn i bobl a chymunedau allu cymryd rhan mewn datblygiad Haen un a Haen Dau ar delerau cyfartal, bydd angen i enghreifftiau o brosiectau cydberchnogaeth rhwng cymunedau lleol a datblygwyr ynni adnewyddadwy mwy o faint esblygu'n gyflym i sicrhau'r elfen hon o drawsnewid cyfiawn.

Partneriaethau cyhoeddus / cymunedol

Byddai grwpiau ynni cymunedol yn gallu gosod cynhyrchiant ar raddfa pe bai cyrff cyhoeddus yn ymrwmo i brynu eu hynni ganddynt. Dylai cynghorau lleol, llywodraeth Cymru a chyrff cyhoeddus eraill roi blaenoriaeth i gaffael ynni cymunedol i gydnabod y gwerth ychwanegol o'n sector. Gellir cyflawni hyn trwy gytundeb prynu pŵer hyblyg, contract llawes a / neu gytundeb Ynni Lleol ar raddfa fwy.

Mae angen inni hefyd sicrhau bod unrhyw drosglwyddiad cyfiawn yn cynnwys ymgysylltu â sectorau sy'n garbon-drwm ar hyn o bryd, a chefnogi cwmnïau i drosglwyddo i ynni gwyrdd a busnesau gwyrdd. Rhaid i Tata Steel ac eraill fod yn yr ystafell ar gyfer trafodaethau o'r fath, yn ogystal â chynrychiolwyr Undebau Llafur a chymunedau. Yr ydym am gadw glo yn y ddaear, a chreu economi werdd lewyrchus i Gymru, ond mae'n rhaid inni wneud hyn gyda chymunedau, a pheidio â'i wneud i gymunedau.

Blaenoriaeth 3

Mewn perthynas â glo, mapio, archwilio ac adfer yn briodol hen safleoedd mwyngloddio glo brig sy'n nodweddiadol o dirwedd De Cymru, mae'n amod angenrheidiol i warchod a gwella'r amgylchedd naturiol. Mae ymchwil gan Coal Action Network ar hyn yn nodi dechrau, ac mae'n tanlinellu'r niwed parhaus i'r safleoedd hyn a'u hachosion adfer anghyflawn/is-safonol, ond mae angen mynd â'r ymchwil ymhellach. Mae cymunedau angen i'w tir gael ei adfer ac i gwmnïau gael eu dwyn i gyfrif. Mae cymunedau angen i'w tir gael ei adfer ac i gwmnïau gael eu dwyn i gyfrif. Gofynnwn i'r Pwyllgor wneud mwy o waith ar hyn, yn enwedig yn wyneb digwyddiadau diweddar yn Ffos y Fran ym Merthyr. Rydym hefyd yn cydnabod bod rhai o'r tomenni hyn wedi dod yn gynefinoedd bywyd gwyllt pwysig. Gallai'r pwyllgor nodi ffyrdd y gallai Llywodraeth Cymru gydbwysio diogelwch cymunedol yn erbyn y posibilrwydd o golli bioamrywiaeth.

Byddwch yn ymwybodol ein bod wedi cynnal Ymgyrch Natur Bositif yn Climate Cymru. Yng ngoleuni'r datblygiad polisi sydd wedi'i gynllunio, ei gynnis a'i addo tuag at y "Bil Targedau Llywodraethu Amgylcheddol a Bioamrywiaeth" (Bil Natur Bositif) gan y Gweinidog Newid Hinsawdd, mae angen cymryd camau brys i fynd

i'r afael â'r argyfwng natur a'r camau gweithredu cynyddol gyda phob un. ac nis gellir diystyru pob oediad.

Dywedodd Julie James MS wrth Climate Cymru, 'Mae datblygiad polisi ar y gweill a bydd Papur Gwyn yn nodi cwmpas llawn y Bil a'i gynigion deddfwriaethol yn cael eu cyhoeddi erbyn Ionawr 2024. Bydd ymgynghoriad ar y Bil yn dilyn cyhoeddi'r Papur Gwyn. Rwyf wedi ymrwymo i ddefnyddio'r Papur Gwyn fel ffordd o gynnwys pobl yn y ddadl am fioamrywiaeth a gwneud y Bil, pan ddaw gerbron y Senedd, mor llwyddiannus ag y gall fod ac yn un sy'n ennyn y gefnogaeth ehangaf bosibl. Rwy'n croesawu'n fawr Climate Cymru, a'ch llofnodwyr, fewnbwn ac adborth i'r ymgynghoriad hwn ac wrth lywio'r gwaith o gyflawni ein deddfwriaeth i fod yn natur gadarnhaol yng Nghymru.'

Rydym yn eich annog fel pwyllgor i roi blaenoriaeth i graffu ar ddatblygiad polisi'r 'Bil Targedau Llywodraethu Amgylcheddol a Bioamrywiaeth' er mwyn sicrhau bod hyn yn diwallu anghenion byd natur ac nad yw craffu yn rhwystr i ddatblygiad polisi cyflym a chyflwyniad Bil sy'n addas i anghenion y dasg wrth law.

2. I ba raddau y mae tair blaenoriaeth strategol y Pwyllgor yn dal yn berthnasol, o ystyried y datblygiadau cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol a welwyd ers i'r blaenoriaethau gael eu pennu ar ddechrau'r Chweched Senedd?

Mae'r blaenoriaethau strategol yn dal yn berthnasol, a deallwn eich bod yn ceisio dangos gwaith mewn tri maes penodol, ond mae rhai themâu yn croesi'r holl flaenoriaethau. Mae cynllunio yn un ohonyn nhw - ac mae'n fater brys. Mae'n cael ei godi o dan gymunedau cynaliadwy, ond mae cynllunio o fewn Awdurdodau Lleol yn torri trwy gymaint o'r gwaith o dan y tair blaenoriaeth.

Er enghraifft, mae blaenoriaeth 3, "gwarchod a gwella'r amgylchedd naturiol", yn golygu gwarchodaeth rhag datblygwyr a'r system gynllunio. Mae llawer y mae angen ei wneud o ran cryfhau neu gael gwared ar Ganllawiau Cynllunio Atodol, Gorchmynion Cadw Coed a SoDdGA, sydd i gyd ar hyn o bryd yn caniatáu i geisiadau cynllunio osgoi canllawiau.

3. Beth yw'ch barn chi am y blaenoriaethau manwl/rhaglen waith amlinellol ar gyfer Blynnyddoedd 3 i 5 o'r Chweched Senedd (a nodir yn ei adroddiad, Blaenoriaethau ar gyfer y Chweched Senedd)?

Waeth beth fo'r awydd i gynyddu "capasiti, adnoddau a sgiliau arbenigol", bydd datblygwyr yn dal i gael eu ffordd os nad oes deddfwriaeth yn ei lle i ddiogelu. Yn eich dogfen, rydych yn pwysleisio bod hyn yn rhan o'ch cynllun 3-5 mlynedd. Mae'n llawer rhy hwyr ei gadael tan flynyddoedd 3-5 i adolygu'r fframwaith cynllunio. Rydym am weld hyn yn digwydd o'r cychwyn cyntaf. Gwyddom eisoes nad yw'n addas at ddiben cyflawni canlyniadau yn y meysydd allweddol.

Rydych yn datgan y byddwch yn parhau â'ch gwaith ar ynni adnewyddadwy. Hoffem gael rhagor o fanylion am hyn, yn enwedig o ystyried y cyhoeddiad am ddau gwmni ynni cyhoeddus yng Nghymru (un o'r enw Ynni Cymru sy'n canolbwyntio ar ynni adnewyddadwy cymunedol fel rhan o'r cytundeb cydweithio â Phlaid Cymru, a chyhoeddiad arall ar wahân ar gwmni ynni cyhoeddus i ddatgarboneiddio). y sector ynni)

Dymunwn chwarae llawer mwy fel sector yng nghynnydd y gwaith hwn. Ysgrifennon ni at y Gweinidog Newid Hinsawdd ochr yn ochr â Chwmpas Cymru'r llynedd, yn gofyn am ddeialog am siâp y cwmni ynni newydd, er enghraifft, i Lywodraeth Cymru ystyried sefydlu cydfuddiannol ar gyfer ei strwythur. Ac eto nid ydym wedi gweld cynnydd.

Hefyd, o ran ynni adnewyddadwy, byddai'n dda canolbwyntio ar annog mwy o ddatblygwyr i fanteisio ar gefnogaeth polisi Llywodraeth Cymru ar gyfer perchnogaeth leol a chydberchenogaeth ar ynni adnewyddadwy. Y nod yw cadw mwy o werth o'r cynlluniau hyn yng Nghymru, a chael mwy o ymgysylltiad cyhoeddus mewn gweithredu ar yr hinsawdd – fel nad datblygwyr yn unig sy'n 'gwneud hyn i ni'.

Mae yna ddwy enghraifft o brosiectau sydd eisoes ar y gweill. Mae'r rhain yn cynnwys RWE a Coriolis/ESB. Mae prosiectau RWE wedi cael eu harwain gan CEW ac maent yn cynnwys dau safle. Mae AAT/NPTCVS a BAVO yn rhan o brosiect Bryn. Mae'r ddau brosiect wedi bod allan ar gyfer ymgynghoriad cymunedol ac ar fin cael eu cyflwyno'n ffurfiol i'r cynllunio. Mae'n gadarnhaol iawn bod Cymru'n arwain y ffordd ar hyn ac mae'n gyfle enfawr i gael mwy o ynni adnewyddadwy wedi'i osod, a chadw mwy o berchnogaeth/budd yng Nghymru. Rydym am i ddatblygwyr sylweddoli mai perchenogaeth leol a chydberchnogaeth ar ynni adnewyddadwy yw'r arfer gorau yng Nghymru, a bydd peidio â'i wneud yn peryglu eu siawns o gael caniatâd cynllunio.

Byddem yn croesawu rhywfaint o waith ar y broses gynllunio ar gyfer datblygiad solar yng Nghymru. Rydym yn deall bod rhai cwmnïau yn wynebu heriau wrth symud datblygiad yn ei flaen oherwydd natur y tir. Byddai darn o waith yn ymchwilio i hyn, a'r rhwystrau posibl, yn cael ei groesawu.

Hoffem i'r Senedd lobïo San Steffan i hwyluso prosiectau ynni lleol i ddod i mewn i'r farchnad ynni fel 'clybiau' lleol, gan ddarparu tariff buddiol i ddefnyddwyr pŵer sy'n cydbwysu eu defnydd o fewn cynhyrchu lleol - a chynhyrchwyr lleol ag elw marchnad uwch ar ynni y maent yn cael eu haelodau i ddefnyddio'n lleol. Mae ymgyrch dros hyn (Pŵer i Bobl) a gwelliannau wedi'u cynnig ar gyfer Bil Ynni'r DU a fyddai'n gorfodi cwmnïau cyflenwi ynni i strwythuro a chefnogi tariffau o'r fath.

4. I ba raddau y mae blaenoriaethau manwl/rhaglen waith amlinellol y Pwyllgor yn dal yn berthnasol, o ystyried y datblygiadau cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol a welwyd ers iddynt gael eu pennu ar ddechrau'r Chweched Senedd?

Maent yn dal i fod yn berthnasol, a byddem yn dweud y dylai fod dwyster ychwanegol i'r maes gwaith hwn o ystyried y cynnydd pryderus mewn digwyddiadau ledled y Byd o ganlyniad i newid yn yr hinsawdd. I'r perwyl hwnnw, byddai'n dda gweld rhaglen flaenoriaethau ddatblygedig yn asesu'r cynnydd mewn ffoaduriaid hinsawdd a'n cyfrifoldebau o ran cyfiawnder hinsawdd ar lefel ryngwladol.

5. A oes unrhyw faterion eraill yn ymwneud â blaenoriaethau/rhaglen waith/ffyrdd o weithio'r Pwyllgor yr hoffech roi sylwadau arnynt?

Rydym bob amser yn fwy na pharod i hwyluso aelodau'r Pwyllgor i ymweld â gwaith partneriaid o fewn ein rhwydwaith. Rydym hefyd yn croesawu cyfleoedd i roi tystiolaeth i'r pwyllgor, neu fynychu cyfarfodydd bord gron neu weithdai y gallech eu trefnu yn y dyfodol.

Rydym yn deall efallai eich bod yn craffu ar fwy o ddeddfwriaeth fel pwyllgor, ac efallai y bydd amser yn cael ei gymryd oddi wrth bolisi ar gyfer darnau o waith o'r fath. Serch hynny, credwn y byddai'n gadarnhaol gweld mwy o gydweithredu â phwyllgorau eraill, gan nad yw materion sy'n ymwneud â newid yn yr hinsawdd yn gyfrifoldeb un o bwylgorau'r Senedd yn unig.

Er enghraifft, gwelwn hyn yn arbennig o ran materion yn ymwneud â chyfiawnder cymdeithasol. Os byddwn yn gwella effeithlonrwydd ynni ein tai, ac yn cynyddu ynni adnewyddadwy, byddwn yn gallu sicrhau bod ansawdd bywyd pobl yn gwella, gan arwain at ostyngiad yn y rhai sy'n dlawd o ran tanwydd, neu sy'n byw mewn hen gartrefi sy'n gollwng. Felly byddem yn croesawu gwaith rhwng y pwyllgor sy'n arwain ar dai ar bynciau o'r fath.

Hefyd, gellid gwneud darn pwysig o waith ar yr effeithiau ar iechyd meddwl pobl oherwydd pryder hinsawdd, gyda'ch pwyllgor yn gweithio ochr yn ochr â'r Pwyllgor Iechyd, er enghraifft. Mae Coleg Brenhinol y Seiciatryddion, un arall o'n partneriaid, wedi cynnal ymchwil yn y maes hwn, i'w ryddhau'n fuan, gan ddangos y cynnydd mewn problemau iechyd meddwl sy'n deillio o'r argyfwng hinsawdd.

Yn naturiol, mae rôl hefyd i'r pwyllgorau Addysg/Economi ei chwarae wrth asesu'r angen i amrywio sgiliau ar gyfer trawsnewid i economi werdd yn y dyfodol, yn ogystal ag edrych o bosibl ar ddatganoli cyllid ar gyfer Ystâd y Goron o ran datblygiadau ynni adnewyddadwy.

Dymunwn i'ch pwyllgor ymchwilio i'r system o roi caniatâd ar gyfer paneli solar ar dai pobl yng Nghymru. Pan oedd angen i chi wneud cais am ganiatâd cynllunio i roi paneli solar ar eich to, nid oedd cymaint wedi gwneud cais i wneud hynny. Unwaith y byddai'n ddatblygiad a ganiateir (gyda meini prawf i sicrhau eu bod yn wastad i'r to) yna gosodwyd llawer mwy, gyda chymorth y tariff.

Dylai fod gan unrhyw gymuned sy'n dymuno diwallu eu hanghenion ynni rhesymol eu hunain yn adnewyddadwy yr hawl i wneud hynny, cyn belled nad oes unrhyw niwed sylweddol yn cael ei wneud i eraill. Mae gosod caniatâd cynllunio yn y ffordd yn gwneud yr ymdrech hon yn anymarferol am resymau megis:

Cost ymgeisio

Yr amser a'r gost i wneud AEA llawn (asesiad o'r effaith amgylcheddol) cyn gosod fel sy'n ofynnol.

Mae goddrychedd penderfyniadau megis yr hyn sy'n 'newid cymeriad' ardal yn rhoi pŵer i'r awdurdod o bosibl wrthod cais.

Y gofyniad i wneud cais am gynllunio hyd yn oed i osod anemomedr i fesur y gwynt am flwyddyn. Dyma wrthrych am faint a siâp brân fawr ar bolyn sy'n mesur y gwynt.

Ar gyfer caniatadau hydro mae costau trwyddedau echdynnu a chronni a chymhlethdod, costau a hyd yr arolygon ecolegol sydd eu hangen. Mae effeithiau posibl echdynnu a dychwelyd dŵr, a'r hyd wedi'i ddihsbyddu rhyngddynt, yn real ac angen eu rheoli.

Gyda nifer y ceisiadau yng Nghymru gallai hon fod yn swydd amser llawn i un person mewn blwyddyn dda, gan ymweld ag oddeutu un hydro yr wythnos. Pe bai cost gwneud cais tua £1000 fesul hydro i dalu eu costau, byddai hyn yn eu gwneud yn ymarferol. Yn hytrach, mae'r costau'n mynd i gadw nifer fawr o bobl nad ydynt byth yn gadael y swyddfa ac eithrio ar ymweliadau gorfodi.

Pe bai ynni adnewyddadwy cymunedol yn ddatblygiad a ganiateir, a bod y meini prawf ar gyfer caniatâd yn synhwyrol, ni fyddai angen i ymgeiswyr dalu oni bai eu bod yn torri'r amodau, a thrwy hynny dalu am gost yr archwiliad.

Y rownd nesaf o rwystrau yw'r cyfyngiadau a'r costau cysylltu â'r grid. Beth am dreialu datblygiad a ganiateir ar gyfer ynni adnewyddadwy cymunedol mewn cymunedau x cilomedr sgwâr sy'n cytuno i ddefnyddio'r opsiwn hwn, gyda chefnogaeth rhanddeiliaid perthnasol, e.e. busnesau twristiaeth yn y gymuned.

Os ydych chi am i bobl groesawu gweithredu ar yr hinsawdd, gadewch iddyn nhw gael yr asiantaeth, i allu byw heb danwydd ffosil. Mae galw ar bawb i weithredu ar yr hinsawdd ac yna ei gwneud yn anghyfreithlon i gael ynni hebddynt yn annerbyniol.

Mae Llywodraeth Cymru yn ymgynghori ar ei [strategaeth gwres ar gyfer Cymru](#), mae'r ymgynghoriad yn cau ar 8 Tachwedd. Gallai'r pwyllgor gynnal rhai sesiynau ar hyn, a'i ddefnyddio fel modd o ddarparu tystiolaeth gan y pwyllgor i'r ymgynghoriad hwn. Mae hwn yn ddarn pwysig o waith os ydym o ddifrif ynglŷn â datgarboneiddio ein tai, ein busnesau a'n diwydiannau.

6. Unrhyw beth arall?

Dim sylw pellach yma.
